

Motion till riksdagen

1989/90:A722

av Rolf Clarkson m.fl. (m, fp, c)

Skadestånden enligt
arbetsrättslagstiftningen, m.m.

De senaste decennierna har inneburit en positionsförändring vad gäller förhållandet mellan arbetsgivare och arbetstagarorganisationerna. Med lagens hjälp har de fackliga organisationerna successivt flyttat fram sina positioner vilket inneburit ett ökat inflytande gentemot arbetsgivarna.

Ett gemensamt drag i denna lagstiftning är att arbetsgivare, stora som små, åläggs skyldigheter i betydande utsträckning och att lagstiftningen många gånger måste betraktas som både svårtolkad och svårtillgänglig.

Den många gånger komplicerade lagstiftningen är ett problem inte minst för landets cirka 200 000 småföretag med anställda. Dessa har sämre förutsättningar än större företag att göra sig förtroga med alla de krav den arbetsrättsliga lagstiftningen ställer då de inte har tillgång till egen juridisk expertis.

Denna utveckling har lett till att även välmenande arbetsgivare gör felbedömningar, vilket kan resultera i dryga skadeståndsbelopp.

Genom riksdagsbeslut 1984 har dessutom riksdagens majoritet gjort skadestånden ytterligare kännbara för arbetsgivaren genom att avskaffa arbetsgivarnas avdragsrätt för allmänna skadestånd. Som skäl för att slopa denna avdragsrätt har regeringen bland annat anfört att det skulle anses stötande för rättskänslan att en arbetsgivare skall få göra avdrag för skadestånd som betalas för brott mot ofta helt centrala bestämmelser i arbetsrättslagstiftningen. Parallellt med detta har emellertid riksdagsmajoriteten beslutat att en enskild arbetstagarare för ett avtals- eller lagbrott i praktiken inte kan ådömas ett skadestånd högre än 200 kronor. Denna övre beloppsgräns infördes 1928. Detta betyder att det i dag inte finns någon som helst rimlig relation mellan de belopp som kan utdömas som skadestånd för en liten arbetsgivare och en arbetstagarare.

Mot bakgrund av att den arbetsrättsliga lagstiftningen i många stycken måste betraktas som både svårtolkad och svårtillgänglig menar vi att större hänsyn måste tas till fel som begås utan uppsåt av mindre arbetsgivare. I bagatellartade fall bör inget skadestånd alls utdömas. Jag menar att en utredning bör tillsättas med uppgift att skyndsamt framta förslag till sådana ändringar i den arbetsrättsliga lagstiftningen att en rimligare relation uppnås mellan de skadestånd som kan ådömas en mindre arbetsgivare respektive arbetstagarare samt att uppsåtsrekvisitet i betydligt högre grad än i dag skall vara utslagsgivande om skadestånd över huvud taget skall utdömas eller ej.

Det kan inte vara rimligt att de mindre företagen skall tvingas betala skadestånd till en facklig organisation på grund av att lagstiftaren varit oklar eller medvetet överlåtitt åt rättspraxis att fylla ut lagtexten.

Mot. 1989/90
A722

Naturligtvis kan man inte bortse från att skadestånd också har en reparativ funktion, men vid smärre förseelser eller i fall där uppsåt inte funnits kan detta inte väga särskilt tungt.

Vidare bör en sådan utredning ges i uppdrag att analysera konsekvenserna av den arbetsrättsliga lagstiftningen mot bakgrund av de så kallade informella skadestånd som särskilt mindre arbetsgivare erbjuds betala av de fackliga organisationerna i stället för en ofta kostbar och slitsam process i arbetsdomstolen. Det finns undersökningar som visar att upp till 80 procent av de skadestånd som betalas av mindre företag till fackliga organisationer är så kallade informella skadestånd. I en sådan analys bör också beaktas paragrafer i separatavtal som tillkommit under hot om stridsåtgärder och vars syfte är av konkurrensbegränsande natur.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

1. att riksdagen hos regeringen begär en utredning om förslag till sådana ändringar i den arbetsrättsliga lagstiftningen att en rimligare relation uppnås mellan mindre arbetsgivare och arbetstagare när det gäller skadestånd enligt vad som i motionen anförts.

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att denna utredning också skall ges i uppdrag att utreda eventuellt missbruk av så kallade informella skadestånd i enlighet med vad som i motionen anförts.

[att riksdagen beslutar återinföra arbetsgivarens avdragsrätt för allmänna skadestånd inom arbetsrätten.¹]

Stockholm den 17 januari 1990

Rolf Clarkson (m)

Siv Persson (fp)

Stig Bertilsson (m)

Bengt Harding Olson (fp)

Marianne Andersson (c)

¹ 1989/90:Sk353